

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

IV. Argumenta contraria soluuntur, Vbi an materia, & quo pacto sit pura potentia? Anve suarum proprietatum actiue?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

CAPVT IV.

Argumenta contraria soluuntur. Vbi an materia, & quo pacto sit pura potentia? Anue suarum proprietatum actiua?

32 **D**Octores Thomistæ oppositam sententiam communiter amplectuntur. Primo, quia materia est de se pura potentia: de se ergo, & seorsum à forma, nullum actum ac proinde nullam existentiam habet. Consequentia videtur bona. Antecedens est commune proloquium, quod ex variis Aristotelis & D. Thomæ locis desumitur.

33 Respondent in primis aliqui materiam primam non esse puram potentiam, entitativam, siue omnis entitatis, atque existentie de se expertem: sed tantum puram potentiam passivam: quia scilicet, cum diuiditur virtus in actiuam, & passivam, materia prima virtus merè passiva seu receptiva, & nullo modo actiua euadit, eo quod nihil agere siue efficere valeat: itaque pura potentia, de materia dici solita, non idem pollet, atque potentia nihil habens existentie aut actualitatis, sed potius idem ac potentia nihil habens actiuitates, totaque in recipiendo posita. Hæc solutio non placet, quia falso ac ruinoso fundamento innixa: falsum enim est, ut quod maximè, materiam primam nihil efficere, aut agere, & ne suasmet proprietates: vti hæc attributorum efficientia cæteris essentis, quidni & materie concedatur? Ac certè concedendam putant Arriaga disp. 2. Physic. sect. 9. & cum eo non pauci.

34 Scio à Pare Valquez opponi, contra actiuitatem & energiam materie ad suas proprietates, nullo eam fulciri fundamento, à P. Pereira, si quam posset materia efficere proprietatem, maximè quantitatem: at non hanc: quia vel pro priori ad quantitatem esset quantitas; & hoc repugnat: vel non esset quanta: & sic quomodo posset quantitatem vel aliud quidpiam agere, aut efficienter producere? ac denique ab aliis, Aristotelem lib. 2. de ortu & interitu cap. 9. & August. lib. 2. de nat. boni, contra Manichæos videri negare materie actiuitatem, & vim effectiuam etiam suarum proprietatum. Cæterum hæc haud multum negotij faciunt. Quod enim ad primum attinet, quod maius considerari potest fundamentum actiuitatis, qua de loquimur, quam nullo eam fundamento negari: quam item omnes alias essentias esse actiuas suorum attributorum ut dictum est? Quod ad secundum attinet, nescio quorsum requiratur ad efficiendam quantitatem, ut materia eam effectura, pro priori sit denomineturve quanta: non secus atque iuxta aduersarios recipit materialiterque causat quantitatem, quin pro priori debeat esse quanta. Adice, falsò supponi, quod quantitas distinguatur à materia prima, siuè ea proprietas quæ ab illa efficitur: quænam ergo inquires? Dico durationem, aut vicationem materie primæ, & ab ea distingui, & ab illa effici: neque, ut defendi, possit actiua alicuius aut aliquarum proprietatum/suarum, opus esse recursum ad quantitatis ab ea distinctionem & emanationem. Quod tandem ad Aristotelem & Augustinum spectat, non negant quidem materie actiuitatem, ad alios effectus, quam ad eos, qui non sunt illius proprietates, atque attributa: ut benè, Arriaga, vbi paulò supra. Hactenus prima Thomistici argumenti solutio.

35 Alij ad illud respondent materiam primam esse puram potentiam non quidem entitativam; eas ob causas quæ cap. præcedenti latè discussæ sunt; sed duntaxat

passiuam: ideo autem esse puram potentiam passiuam, quia ita est passiva formarum, ut ipsa non sustentetur in vlla potentia passiva siue subiecto. Hæc solutio propius ad veritatem accedit, sed nisi amplius explicetur, absolutè falsa & reiicienda est, non minus quam superior iam reiecta & falsitatis euiecta. Nam si vera esset, sanè Angelus etiam deberet dici pura potentia, cum ita formas accidentales saltem recipiat, ut ipse in nullo alio subiecto à se distincto substantiali, siue accidentali recipiatur.

36 Verior ergo argumenti solutio est, materiam primam esse puram potentiam passiuam substantialem, hoc est, ita eam recipere patique formas substantiales, ut ipsa nequaquam sit actus aut forma substantialis: Dices tamen, pari ratione Angelum censendum esse appellandumque, puram potentiam passiuam accidentalem, cum iuxta paulò superius dicta, sic recipiat formas accidentales, ut non sit forma accidentalis. Respondeo concessa sequela, & negata consequentis absurditate. Nec solum dici potest Angelus pura potentia passiva accidentalis, quia non est forma accidentalis, ad instar earum quas recipit, sed etiam alia de causa; nimirum, quia est receptivus solarum formarum accidentalium, non vero substantialium.

37 Dices iterum, ex nostra solutione sequi, formam substantialem dici posse aliqua ratione actum purum, quia ita scilicet est actus substantialis materie, ut nullo actum formamve substantialem recipiat: quod si ad actus accidentales à forma substantiali receptos recurratur, certè vltimum saltem accedens, actus purus, dicendus erit, iuxta nostrum modum loquendi, & explicandi puram potentiam. Respondeo tamen, formam substantialem, nulla ratione, dici posse absolutè actum purum: at eam dici posse, purum actum substantialem informantem: hoc autem, quod solum sequitur ex nostro loquendi modo, non est absurdum: nec propter illud metus est, ne forma substantiali perfectio aliqua Dei optimi maximi propria arrogetur: Deus enim est actus purus substantialis, non informans & incompletus, sed completus subsistensve: item est actus purus absolutè, & non egens additamento eius particulæ, *substantialis*: eo quod eius actualitas pura sit, non tantum contra potentialitatem substantialem, siue ad formas substantiales, sed quod plus est, contra omnem omnino. Quod autem spectat ad vltimum accedens suppositi cuiusvis, haud sequitur ex nostra doctrina, illud esse absolutè actum purum, sed duntaxat esse purum actum accidentalem: quod cui meritò apparere possit absurdum? Itaque, ut ad breuem quasi epilogum redigam superius dicta, materia prima nec est pura potentia entitativa; siue ab omni entitate & existenti sorte prorsus aliena, quantum est ex se, suisque meritis, ut volunt Thomistæ: nec pura potentia passiva, quatenus hæc distinguitur contra virtutem potentiamve actiuam, ut alij falsò existimant: nec etiam pura potentia passiva absolutè dicta, quatenus hæc consistit in potentia recipiente, & nusquam recepta; ut nonnulli haud magis ex vero putant: quid ergo? Sanè est pura potentia passiva substantialis, ut dictum est, utque explicari potest ex ipsamet posteriori instantia nobis obiecta: quemadmodum enim forma substantialis dicitur purus actus substantialis informans, siue pura forma substantialis ordinis; & sicut accedens vltimum alicuius suppositi dicitur, estque, purus actus accidentalis; propter negationes scilicet potentialitatis supra expositas: quidni etiam materia prima dicenda sit pura potentia passiva substantialis, ut ut propriam habeat existentiam; eò scilicet quod per eam existentiam ita sit receptiva formarum substantialium.

stantialium, ut ipsa dici non possit forma substantialis, sed potius hæc de ea negetur. Atque hoc sensu censendum est loqui Aristotelem & B. Thomam, cum materiam primam docent esse puram potentiam.

38 Secundo opponunt aduersarij, ac priorem confirmant oppositionem. In tota latitudine ac regione entis aliquid reperitur existitque, quod sit absolute purus actus entitativus, nullamque habeat potentialitatem, nempe Deus optimus maximus. Pari ergo ratione, in toto genere entis, aliquid erit, quod sit pura potentia, non substantialis passiva, ut supra nos explicare conati sumus, sed entitativus; hoc est omnis actualitatis suæ existentia propria expers: tale autem ens tamque potentiale, atque ex diametro oppositum primo & actualissimo enti, nimirum Deo, quod aliud esse potest, nisi materia prima; hæc ergo propriam vllam existentiam non habet.

39 Respondeo in tota latitudine entis esse quidem aliquid quod pura potentia etiam entitativa sit, omnisque actualitatis & existentia expers: eiusmodi tamen ens non esse materiam primam, sed ens quodvis in potentia, & extra suas nondum causas positum, atque existens. Et quidem materiam primam destinatè sumptam non esse id entis, quod contra actum purum & increatum distinguitur, quodve non existit nec potest per existentiam propriam, & aliunde non emendicatam, facile est probatur: siquidem, quod Deus sit actus purus, ex eius oritur infinita perfectione: hincque ei repugnat, omnis potentia passiva, & omne quod est esse in potentia ad aliquid. At quod materia etiam existit, ex se sit pura potentia entitativa, nec ex eius imperfectione nec vlllo alio ex capite potest proficisci: quantumvis enim sit imperfecta, nihilominus est receptiva formæ substantialis, & à Deo creatur, & est secundum se ens reale: quæ prædicata ei convenire nequeunt, sine eo quod de se ac seorsum à forma actualitatem & existentiam, cum pura potentia entitativa oppositam, habeat; ut luce clarius est.

40 Tertiò opponunt aduersarij: Ex duobus entibus in actu non sit vnum ens per se, ut fert commune proloquium: at ex materia, & forma substantiali, sit vnum ens per se: materia ergo, & forma, non sunt duo entia in actu: talia autem forent, si utraque propriam peculiaritatem existentiam suæ actualitatem haberet. Respondeo, in primis in Thomistica sententia negante propriam existentiam materiæ, materiam tamen & formam esse duo entia in actu: sicut enim, si duo parietes eadem albedine diuinitus afficerentur, duo alba futura essent, quidni similiter materia & forma, esto eadem existentia gaudeant, tamen duo existentia siue duo entia in actu sint? ubi iam argumentum Thomisticum, contra Thomistas militat. Deinde, ex duobus entibus in actu incompleto sit vnum ens per se; secus verò ex duobus entibus in actu completo: quia ratione ex pedibus, brachiis, manibus, capite &c. sit v. g. vnus homo per se; at ex pluribus hominibus haud sit vnus homo per se, sed exercitus aut ciuitas, aut aliud vnum ensve per accidens. Cum igitur materia per propriam existens existentiam sit ens in actu incompleto, & forma similiter, haud sanè est, cur non possint in vnum ens per se coalescere.

41 Quartò opponunt aduersarij. Esse est propter operari, ut fert etiam communis pax: sed materia de se nullam habet operationem: ergo & nullum esse, nullamve existentiam. Respondeo omne esse completum substantiale esse propter operari; secus verò omne esse incompletum, & parziale: aut, si mauis, omne esse etiam parziale, esse propter operari: materiam autem proprias operationes habere, eas scilicet, quibus suas passiones producit: aut demum, omne esse

R.P. Richardi Lyncei, Philosophia Tom. II.

etiam incompletum esse propter operationem, non semper propriam, sed compositi interdum: esse autem incompletum materiæ, sicut ad esse, sic etiam ad operationem compositi ac totius, referri.

Quinto opponunt aduersarij: Si materia existentiam, aut actualitatem sibi non minus quam forma sortitur, sanè actus quidam erit, haud aliter ac forma actus est: at materia prima actus esse nequit: nec enim actus informans esse potest, ut compertum est; nec etiam actus subsistens, aliàs esset perfectior quam forma vlla substantialis: quo pacto Angelus perfectior est animo rationali; quia scilicet hic, actus informans est, ille verò actus subsistens. Respondeo, materiam primam actum quandam esse: an autem actus subsistens dicenda sit vel non; haud nisi vocis solius est dissidium. Et quidem, licet actus subsistens appelletur, non ob id perfectior erit, quam forma substantialis, cuius est compars: nec enim idcirco Angelus animum rationalem perfectione superat, quia actus subsistens utcumque est, sed quia actus subsistens completus, cum tamen anima actus incompletus sit: at materia prima actus subsistens non completus sed incompletus & per formam complebilis est. Quod si hic loquendi modus displicet, materiam appellato, actum non subsistentem, aut informantem, sed sustentantem, & inter duos priores medium.

Sexto obiiciunt aduersarij, materiam primam, si haberet esse actuale proprium, & ab esse formæ distinctum, eo ipso futuram in aliqua determinata specie, propterea forma distinguitur: Consequens autem videri absurdum, & contra S. Thomam i. p. qu. 4. art. 2. ibi *materia per formam contrahitur ad determinatam speciem*. Respondeo in primis materiam, si quid adducta ratio valet, haud habituram esse, propriam essentiam, ne scilicet ea essentia independentem à forma determinatam aliquam speciem sibi vendicaret: Deinde dicendum absolute est, materiam, propterea existentem seorsum à forma, esse in specie determinata, incompleta quidem, non verò completa: atque hoc & non aliud B. Thomam sibi velle. Et quidem Angelicum Preceptorem nobis magis quam aduersariis fauere liquet ex his, quæ docet q. 3. de ver. art. 5. ad 1. ibi; *Licet materia prima sit informis, tamen inest ei imitatio primæ formæ: quantumcunque enim debile esse habeat, illud tamen est imitatio primæ entis*. Quibus verbis materiæ propterea condistinctæ à forma aliquam tribuit entitatem & actualitatem, quamvis debilem & imperfectam comparatione eius esse quod habent aut omnes aut certe quædam formæ substantiales.

Septimò obiiciunt aduersarij, materiam primam ab Augustino lib. 12. Confession. vocari propè nihil. At quorsum, nisi quia eam censet nullo esse, nulla existentia propria esse præditam? Respondent aliqui materiam primam ab Augustino appellari ferè nihil, quia de se ac sponte sua caret omni actu entitativo completo; nullumque actum talem habet nisi à forma. Verum ita cur obsecro forma substantialis dici non possit ac debeat propè nihil, quantumvis perfecta sit: cum de se, ac propterea distinguitur à materia & vniōne ad illam, haud sit in actu entitativo completo, sed tantum incompleto, & partiali. Alij, quibus non nihil fauet D. Th. ubi paulo supra, respondent, ideo Augustinū appellare materiam primam penè nihil, quia ea est sponte sua ac per se valde imperfecta. Sed contra est, quod illa perfectior longè sit, quam calor, lux, aliæque plures formæ accidentales; quippe non harum more generabilis, corruptibilis, extra essentiam, & quidditatem compositi substantialis posita; sed potius contrariis perfectionibus prædita, & suapte natura creationem terminans, corruptionis nescia, compositum

B

substantiale

substantialiter essentialiter constituens causansque. At præfata accidentia, titulo imperfectionis, à nemine dicuntur propè nihil: à fortiori ergo materiæ primæ nequibit id nominis aut notæ propter imperfectionem inuri. Addo, materiam primam fortassis esse perfectiorē, minúsque consequenter imperfectā, aliquibus formis substantialibus, quas tamē quis appellari posse censeat propè nihil: Vera ergo argumenti solutio est, materiā primā quatenus tantum subest priuationi formæ, eamque importat & causat, dici ab Augustino propè nihil, ac non ens, nec ab eo solo, sed etiam à Platone & aliis multis: id autē non est materiā, positiuē & formaliter sumptā, haud habere existentiam propriam, haud nisi à forma; sed priuationem formæ, quæ materiæ veluti inest & ab ea causatur, nec per se nec per aliud existere posse, sed potius nihil esse ac manere. Sed de hoc plura inferius tract. 5. c. 3.

CAPVT V.

Prosecutio argumentorum: & cur materia potius quam forma subiectum sit?

45 **O** Ctauō à Thomistis obiiici solet. Si materia prima non existeret per existentiam formæ, posset naturaliter ac citra vllum miraculum existere sine forma eiusque existentia: Consequens est apertè falsum. Ergo, &c. Respondeo, sicut essentia quæuis existere nequit sine suis proprietatibus, quin tamen per existentiam proprietatum existat; & quemadmodum creatura existere non potest sine existentia creatoris, quin per eam formaliter & intrinsecè existat; ita similiter in præsentī seruata proportionē rem se habere.

46 Nonō, à nostris opponi solet. Existētia formæ communicatur materiæ: materiam ergo denominat existentem, sicut albedo parieti cōmunicata eum denominat album: superflua igitur est quæuis alia existentia propria per quam materia existat. Respondeo, eodem argumento probari posse, quod è conuerso forma per existentiam materiæ existat; siquidem existentia materiæ communicatur vniturque formæ; eodēque etiam argumento, accidentia omnia existere per existentiam substantiæ suæ, aut è contrario hanc per illorum existentiam & esse, quæ tamen sunt absurdissima. Deinde absolutè respondendū est, existentiam formæ, quamuis communicatam materiæ, eam tamen haud denominare existentem; aut quia ei per identitatem realem non communicatur, cum tamen hæc cōmunicatio, siue vniō, identitatis realis, ad effectum formalem existentis requiratur: aut certè, quia materia eius effectus formalis incapax est, eo quod illum per se habeat: nouum autem non est formam communicatam subiecto, haud ei impertire effectum formalem, cuius, pro priori, capacitatem in eo non supponit.

47 Decimo tandem, ac sanè difficulter opponi potest, pro contraria sententia. Si materia non existeret per existentiam ei à forma communicatam, non esset cur materia foret subiectum formæ, eamve reciperet, quā è conuerso; seu quod perinde est, non esset, cur materia potius foret materia, quam forma, aut cur hæc formæ magis quam materiæ rationem haberet. Sequela probatur, quia materia non est subiectum formæ, nec eam recipit, eò quod sit causa materialis, à qua forma educitur: tum quia, aliàs materia prima non esset subiectum animæ rationalis, nec eam reciperet, cum proculdubio eam materialiter non causet: tum quia, aliàs subiectum informationis seu receptionis à subiecto

educationis, seu causalitatis, minimè distingueretur. Rursus, materia non est subiectum formæ, nec eam recipit, eo quod ab illa existentiam completam accipiat; siquidem forma etiam existentiam completam vicissim à materia accipit, & ambæ vtrunque complentur, ac perficiuntur. Ideo igitur præcisè materia est subiectum formæ, eamque recipit, & non è conuerso, quia forma existentiam sibi cognatam materiæ communicat, cum interim è diuerso materia existentiam propriam non habeat, quam ei forma referat acceptam. Proinde, si materia per existentiam formæ non existat, haud erit, cur potius altera quam altera alterius sit subiectum.

Declaratur, & confirmatur. Ideo forma substantialis est subiectum formarum accidentalium, easque recipit, quia de se non habet esse secundum quid accidentis proprium, siue modum essendi, sed potius hunc à forma accidentali accipit. Similiter ergo, ob id materia erit subiectum formarum substantialium, easque recipiet, quia de se non habet esse simpliciter, siue existentiam, sed potius eam à forma accipit. Quæ doctrina videtur esse B. Thomæ citata qu. 44. primæ partis art. 2. corpor. vbi sic inquit, ac verba ex ipso superius prolata prosequitur: *Materia per formam contrahitur ad determinatam speciem, sicut substantia alicuius speciei per accidens et adueniens contrahitur ad determinatum modum essendi: ut homo contrahitur per album.*

Hactenus argumenti nostri sequela. Porro autem 49 eius consequens, nempe materiam uon magis esse subiectum formæ quam è conuerso, absurdissimum est. Patet, tum quia vt dictum est, quid illud esset quā materiam haud magis esse materiam, quam formam? quamve huic non plus formalitatis inesse, quam inest materiæ? Tum etiam quia est contra ipsum rationis lumen; primāque principia. Tum denique, quia est contra omnes Philosophos, apud quos quid celebrius quam ita se habere materiam ad formam, sicuti se habet femina ad virum, aut sicut dualitas ad ceteros numeros, ei quasi primo numero, & veluti subiecto, superimpositos: hæc autem & aliæ similes locutiones perspicuè indicant, materiam esse subiectum formæ, & non è contrario, oppositumque esse omnino improbabile & absurdum.

Hoc argumentum est omnium optimum, quæ pro 50 sententia Thomistica fieri possunt, multumque negotij facessit, eò quod exigat discrimen formæ à subiecto; quod cum dari manifestum sit, quale tamen datur, perplexum sanè est atque dubiosum: in eo certè exhibendo non parum Philosophi præsertim recentiores desudant. Respondet primò P. Petr. Hurtado, & Compton. disp. 4. phys. sect. 2. n. 4. materiam primam esse subiectum formæ substantialis, eamque in se recipere, & non conuersim; quia forma est quæ tribuit denominationem, subiectum verò quod eam recipit: at ita comparantur inuicem materia & forma, vt materia quidem accipiat denominationem à forma, & hæceam materiæ conferat.

Verum hæc solutio non satisfacit, quia sicut ma- 51 teria prima hominis ab eius forma habet, quod homo quodammodo sit, ita similiter forma hominis ab eius habet materia, quod homo aliquatenus dicatur: nec magis forma quam materia denominationem hominis alteri tribuit, cum vtraque alterutram compleat, & hominem constituat. Item sicut materia hominis à forma denominatur animata, ita & materia à forma denominatur incorporata. Ac demum sicut materia à forma dicitur informata, sic etiam forma à materia dicitur & denominatur subiectata.

Non